

Seminargrupper i MUS1420 V-06 REVIDERT VERSJON

Gruppe 1, 2 og 3 ledes av masterstudent Hedda Høgåsen-Hallesby
(heddam@student.hf.uio.no).

Gruppe 4 ledes av Arvid O. Vollsnes (arvid.vollsnes@imv.uio.no) og Asbjørn Ø.
Eriksen (a.o.eriksen@imv.uio.no).

Gruppe 1: Mandager 10.15-12 i Salen. 27/3, 3/4, 24/4, 8/5, 15/5 og 22/5.

Amb, Arneberg, Backe-Hansen, Barratt-Due, Bergersen, Bergheim, Betten, Biuso,
Bjørkto, Borgen, Briseid, Brodersen, Bøe, Engebråten, Runa Engen, Tuva Engen,
Faugstad.

Gruppe 2: Tirsdager 12.15-14 i Sem 2. 28/3, 4/4, 18/4, 25/4, 2/5 og 16/5.

Fredriksen, Granheim, Gullien, Hagir, Hasselgård, Hegge, Hjort, Ho, Hvoslef,
Jansson, Johansen, Kloster, Lahn, Lunde, Myhre, Namork.

Gruppe 3: Torsdager 10.15-12 i Salen. 30/3, 6/4, 20/4, 27/4, 4/5 og 18/5.

Nerheim, Nordal, Paust, Piene, Prell, Quade, Rasmussen, Rimau, Rohde, Runde,
Rørstad, Sand, Skauen, Skinningsrud, Skog, Skogum.

Gruppe 4: Torsdager 10.15-12 i Sem 2. 30/3, 6/4, 20/4, 27/4, 4/5 og 18/5.

Smiseth, Solbakken, Stahr, Sundin, Svendsen, Syverstad, Sævik, Thelle, Tunestveit
Tørmænen, Volent, Walaas, Wangen, Waaktaar, Ystad, Ørstavik.

MUS1420. Emner for seminarinnlegg

Innleggene bør ha ca. 20 minutter varighet. Dere kan gjerne ha med lytteeksempler, men de bør være korte.

De oppgavene som dreier seg om å presentere et musikkstykke eller en utøver dere velger selv, kan tas av flere på samme seminargruppe (forutsatt at musikkstykkene/utøverne er forskjellige). De oppgavene som går ut på å legge fram en bestemt artikkel eller drøfte et bestemt musikkstykke, kan derimot bare velges av én på hver gruppe. Unntaksvis er det også mulig å velge andre oppgaver enn de 33 nedenfor. I så fall skal emnet godkjennes av Arvid O. Vollsnes eller Asbjørn Ø. Eriksen på forhånd.

Tenk gjennom i løpet av de neste to ukene hvilken av oppgavene nedenfor dere vil ta. På forelesningene 2. og 6. mars legges det ut lister hvor dere kan skrive dere på.

Fra Beethoven til Mahler:

- (1) Sammenlikn 3. sats i Beethovens *Eroica*-symfoni med en typisk symfonimenuett av Haydn (form, karakter). Hvorfor har Beethoven skrevet ut da caporepetisjonen av A-delen?
- (2) Kommenter forholdet mellom tekst og musikk i Franz Schuberts «Der Lindenbaum».
- (3) Hva er det viktigste nye i Wagners operaer i forhold til tidligere 1800-talls opera?
- (4) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Carl Dahlhaus' artikkel «Exoticism, Folklorism, Archaism». Bruk gjerne klingende musikkeksempler.
- (5) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Asbjørn Ø. Eriksens artikkel «Johan Svendsens harmonikk». Bruk gjerne klingende musikkeksempler.
- (6) Sammenlikn synet på og vurderingen av Grieg i *Gads Musikkhistorie*, Nils Grindes *Norsk musikkhistorie* og Dag Østerbergs artikkel «Edvard Grieg: hans musikk og den romantiske filosofi».
- (7) Presenter et russisk musikkstykke fra perioden ca. 1830-1917 som illustrerer noen av momentene i Asbjørn Ø. Eriksens artikkel om russisk musikk og musikkliv 1830-1917 (ikke Borodins *I Sentral-Asia*).
- (8) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Erling E. Guldbrandsens artikkel «Spor av helhet? Om noen sentrale lesninger av Mahlers 9. symfoni, første sats». Bruk gjerne klingende musikkeksempler.
- (9) Den symfoniske scherzo fra Beethoven til Mahler: Form og karakter.

Norsk folkemusikk:

- (10) Oppsøk et folkemusikkarrangement og gi referat og din vurdering av musikalsk og sosialt innhold og presentasjon (utøvere, instrumenter, genre, andre deltakere mm.).
- (11) Gi en skisse av de vanligste genrene i instrumental norsk folkemusikk (betegnelser og begreper, bruksmåte, historie, musikalske særpreg).
- (12) Gi en oversikt over de mest brukte instrumenter i norsk folkemusikk (bruksområder/egenskaper, utbredelse, alder, musikalsk karakteristikk), eller ta for deg et bestemt instrument.
- (13) Vokalmusikkens genrer og funksjoner. Bruksmåter i sosialt liv og samværsformer.
- (14) Presenter en produksjon med folkemusikk (plate eller video).
- (15) Presenter en folkemusikkutøver.

forts.

Oppgaver i norsk folkemusikk, forts.

- (16) Presenter folkemusikken i et distrikt av spesiell interesse for deg.
- (17) Legg fram en av artiklene i pensum.
- (18) Nasjonalromantikken syn på og bruk av folkemusikken og eventuelle følger for folkemusikken.

Fra Debussy til 2006:

- (19) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Ståle Kleibergs artikkel «Impresjonismens formtenkning – et forsøk på en tolkning». Bruk gjerne klingende musikkseksempler.
- (20) Presenter et musikkstykke som du oppfatter som impresjonistisk, og forklar hvorfor (ikke Debussys «Nuages»).
- (21) Impresjonismen i musikken og impresjonismen i malerkunsten – en sammenlikning.
- (22) Gjør rede for de viktigste stilendringene i europeisk musikk i tida rundt 1. verdenskrig. Bruk gjerne selvvalgte musikkseksempler, evt. ta utgangspunkt i en eller flere musikkhistoriske nøkkerverker fra 1912: Stravinskis *Vårofferet*, Debussys *Jeux* og Schönbergs *Pierrot Lunaire*.
- (23) Drøft forholdet mellom tekst og musikk i Schönbergs *Pierrot Lunaire* (1912). Plasser deretter verket i Schönbergs produksjon.
- (24) Gi en stilistisk analyse av Bartóks «Scherzo» fra Suite for klaver, op. 14 (1916). Bruk denne analysen til å drøfte Bartóks stilling i forhold til ledende retninger på denne tida. (Noter kan fås hos Eriksen.)
- (25) Problematiser begrepet «neoklassisisme» med utgangspunkt i selvvalgte musikkseksempler.
- (26) Drøft *Salmesymfoniens* (1930) plass innenfor Stravinskis produksjon, og se verket i relasjon til strømninger i mellomkrigstidas musikk. Pek på trekk ved *Salmesymfoniens* del I og II som kan belyse drøftingen. (Partitur kan lånes hos Eriksen.)
- (27) Drøft forholdet mellom stil og holdning hos nasjonalt orienterte norske komponister i mellomkrigstida. Bruk gjerne klingende musikkseksempler.
- (28) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Arvid Vollsnes' artikkel «Atonal musikk i Norge – Fartein Valen». Bruk gjerne klingende musikkseksempler.
- (29) På hvilken måte kan musikken som ble skrevet i de første tiårene etter 2. verdenskrig sies å representere et estetisk og stilistisk brudd med fortida? Ta gjerne utgangspunkt i selvvalgte musikkseksempler, evt. Boulez' *Le marteau sans maître*, Stockhausens *Gesang der Jünglinge* og/eller Pendereckis *Threnos*.
- (30) Presenter et musikkstykke som du oppfatter som minimalistisk, og forklar hvorfor (ikke et pensumverk).
- (31) Drøft begrepet *polystilistikk*. Gi musikkseksempler.
- (32) Plasser Arne Nordheims musikk i forhold til internasjonale strømninger i etterkrigstida (gjern med musikkseksempler), og problematiser tendensen til å plassere norske etterkrigskomponister innenfor leirene «modernisme» og «tradisjonisme».
- (33) Legg fram det du oppfatter som hovedpoengene i Erling E. Gulbrandsens artikkel «Den elskverdige ironiker. Alfred Janson og de utkomponerte ambivalenser». Bruk gjerne klingende musikkseksempler.

OBLIGATORISK ØVINGSOPPGAVE I MUS1420

Ifølge emnebeskrivelsen «skal det leveres en øvingsoppgave på 1-2 sider med korrekt bruk av sitater og kildehenvisninger samt nøyaktig oppsatt litteraturliste». Dere kan selv velge hva dere vil skrive om, men temaet skal ha relevans for MUS1420, dvs. enten handle om vestlig kunstmusikk etter 1800 eller om norsk folkemusikk. Oppgaven bør være på mellom 500 og 1000 ord, inkl. lista over kilder/litteratur. Den skal inneholde sitater fra og/eller henvisning til *minimum fem* kilder, som skal settes korrekt opp bakerst i oppgaven. Oppgaven leveres til lederen for den seminargruppen dere er på, dvs. Hedda Høgåsen-Hallesby (gruppe 1, 2 og 3) eller Vollsnes/Eriksen (gruppe 4). **Frist for innlevering: fredag 28. april.**

Mht. hva som kjennetegner akademisk skriving, bruk av kildehenvisninger og sitater, oppsett av litteraturliste m.m. henvises til Odd Skårbergs *Oppgaveskriving. En veiledning for eksamensbesvarelser og semesteroppgaver* (utdelt av undertegnede på forelesningen 6. mars; finnes også under emnebeskrivelsen for MUS1500). Skårbergs tekst er opprinnelig skrevet for MUS1500 – jazz, pop og rock – og derfor er mye av stoffet hentet fra litteratur om disse musikkformene. Men siden det er samme type eksamen i MUS1420 og MUS1500 (en hjemmeoppgave over oppgitt emne med tre dagers innleveringsfrist), spiller dette liten rolle.

Som et eksempel på bruk av sitater, henvisninger og oppsett av litteraturliste gjengir jeg på de neste sidene innledningsavsnittet i min artikkel om Griegs Paulsen-sanger op. 59. (Hele artikkelen finnes i *Studia Musicologica Norvegica* 24, 1998, s. 105-121. For anledningen har jeg i pedagogisk hensikt foretatt noen små endringer.)

Edvard Griegs Paulsen-sanger op. 59 (*Elegiske Digte*) – kunstnerisk ubetydelige eller ufortjent undervurderte?

I 1893 og 1894 tonesatte Grieg 11 dikt av John Paulsen,¹ som ble utgitt i opus 58 og 59. De tilhører med andre ord den senere delen av Griegs produksjon, og stammer fra samme tiår som *Norske folkeviser* op. 66 og *Haugtussa*-syklusen op. 67. Men mens disse to verkene har blitt regnet som noe av det fineste Grieg har skapt, har Paulsen-sangene forblitt blant de sorte fårene. I David Monrad Johansens Grieg-biografi fra 1934 kan man lese:

De 11 Paulsen-sanger hører til Griegs svakeste, hvad man ikke forundrer sig over når man leser igjennem de gjennemgående ubetydelige, ja, ofte rent platte dikt som umulig kunde utløse dypere krefter hos Grieg. Betingelsen for musikalsk meddiktning er vel den at komponisten rent instinktivt kan føle inn til den stemning som behersket dikteren ennu før ordene blev til, inn til selve inspirasjonskilden. [...] Betegnede er det at den melodiske linje som hos Grieg kan være både lødig og ikke minst gjøre sig gjeldende ved sitt sjelden dype perspektiv som igjen både fremtvinger og tillike forklarer hans geniale harmonikk – det er her veket for et uttrykksløst og fattig melodisk parlando. [...] Å komme over fra disse sanger og til de følgende 5 til tekster av Vilhelm Krag op. 60, er som å komme over til en annen verden. Hvis man ikke visste det, er det umulig å tro at de skrev sig fra samme tid (Johansen 1934: 355-356).

I sin store Grieg-bok deler Finn Benestad og Dag Schjelderup-Ebbe mange av Monrad Johansens synspunkter på Paulsen-sangene:

Dessverre hører Paulsen-romansene, 'Norge' op. 58 og 'Elegiske dikt' op. 59, til hans blekeste. Det er forbausende at disse rimerier, nesten blottet for artistisk nerve, kunde gi ham et slikt arbeidshumør. Stilistisk er sangene vakkende og kunstnerisk sett likegyldige, bortsett fra den enkle og inderlige 'Til Norge', op. 58 nr. 2 (Benestad & Schjelderup-Ebbe 1990: 327).

Ut fra disse sitatene vil jeg konkludere med at de ledende norske Grieg-spesialistene gjennom flere generasjoner har vurdert Paulsen-sangene lavt. Hva så med utlendingene? I 1942 skrev den toneangivende sovjetiske musikkforskeren Boris Asafjev en bok om Grieg, som jeg oversatte til norsk forut for Grieg-jubileet i 1993. Asafjev har

---

¹ John Paulsen (1851-1924) var en lovende forfatter som ikke helt lyktes i å leve opp til de høye forventningene som ble stilt til ham. Han hadde en omfattende produksjon, men huskes nå først fremst for sine memoarbøker (*Mine erindringer, Samliv med Ibsen*). Paulsen knyttet vennskap med Grieg i unge år, og de reiste blant annet sammen for å høre Wagner i Bayreuth i 1876. Griegs brev til John Paulsen er gjengitt i *Edvard Grieg. Brev i utvalg 1862-1907*, bind I. Redigert og kommentert av Finn Benestad (Oslo 1998).

overraskende mye på hjertet om Paulsen-sangene. Han er reservert til op. 58; til gjengjeld *fullroser* han op. 59:

Dette er en elegisk syklus med pust av død, skumrings-høstlige sjelstilstander, ensomhetsstemninger og sørgmodig ironi. Her har vi fremragende sanger som er uforglemmelige i sine raffinerte romantiske stemningsmalerier. [...] I et hvert henseende er 'elegiheftet' [...] et svært betydelig verk, fylt med dyp, konsentrert følelse og menneskelighet (Asafjev 1992: 71, 73).

Forfatternes forskjellige syn på Paulsen-sangene gjenspeiles også i den *plassen* som er avsatt for dem i bøkene: Mens Benestad og Schjelderup-Ebbe vier 10 linjer til sangene i en bok på over 400 sider, strekker Asafjevs omtale seg over 2¹/₂ side i hans lille 110-siders bok.

Det viser seg at også andre russiske musikkforskere har likt sangene op. 59 svært godt: I sitt digre arbeid om Griegs liv og verk fra 1962 skriver Olga Levasjeva: «Det er vanskelig å framheve noen bestemt av sangene op. 59. Hver av dem gjør et sterkt inntrykk med sin enhetlige intensjon, sitt helstøpte preg og sin psykologiske dybde» (Levasjeva 1962: 634).² Og i Ruth Lejtes bok fra 1967 om Griegs sanger kan vi lese følgende om verket:

I denne syklusen når den psykologisk nyanserte tekstartikulasjonen et høydepunkt. [...] Med hensyn til det nyskapende i tekstdeklamasjonen og dennes subtile og omfattende utarbeidelse, har syklusen en svært viktig plass i Griegs vokallyrikk. Ingen andre steder – kanskje ikke engang i Ibsen-sangene – er hans oppmerksomhet så konsentrert om å lete etter resitativiske og deklamatoriske elementer og deres psykologiske uttrykksfullhet (Lejtes 1967: 109).

I tillegg til slike generelle karakteristikker kommenterer alle de tre russiske forfatterne stilistiske detaljer i de fleste av sangene.

Blant de få andre utenlandske forfatterne som har tatt for seg disse sangopusene hos Grieg, vil jeg trekke fram Beryl Fosters studie av Griegs sanger fra 1990 – for øvrig det første større arbeidet om sangene i Vesten. Foster gjennomgår alle Paulsen-sangene op. 58 og 59. Hun finner sangene i op. 59 mer harmonisk interessante enn op. 58, men hennes konklusjon er likevel at «the *Elegiske Digte* still belong to the least significant of Grieg's songs» (Foster 1990: 201). Det finnes også en kortfattet omtale av sangene i John Hortons bok om Grieg fra 1974. Han vurderer op. 58 lavt, men er atskillig mer velvillig stemt overfor sangene op. 59 (Horton 1974: 186).

---

² Alle oversettelser fra russisk i denne artikkelen er forfatterens ansvar.

Denne slående diskrepansen mellom vurderingene har gjort meg nysgjerrig. Hvordan står det nå egentlig til med disse Paulsen-sangene op. 59? Innenfor rammen av en kort artikkel er det ikke mulig å drøfte metodiske innfallsvinkler for analyse av forholdet tekst-musikk, eller å studere sangene inngående. Jeg skal begrense meg til en kort presentasjon av opuset som helhet, gå litt nærmere inn på et par av sangene, og plassere verket i Griegs produksjon. Videre vil jeg forsøke å vurdere opuset på bakgrunn av mine analytiske observasjoner. Til slutt skal jeg antyde mulige årsaker til vurderingsforskjellene hos noen av de forfatterne som har omtalt verket.

Litteratur

Asafjev, Boris 1992 [1942]: *Grieg*. Oslo: Solum.

Benestad, Finn og Schjelderup-Ebbe, Dag 1990: *Edvard Grieg. Mennesket og kunstneren*, 2. utg. Oslo: Aschehoug.

Foster, Beryl 1990: *The Songs of Edvard Grieg*. Aldershot: Scolar Press.

Horton, John 1974: *Grieg*. London: J. M. Dent & Sons.

Johansen, David Monrad 1934: *Edvard Grieg*. Oslo: Gyldendal.

Lejtes, Ruth 1967: *Pjesni Griga* [Griegs sanger]. Moskva: Muzyka.

Levasjeva, Olga 1962: *Edvard Grieg. Otsjerk zjizni i tvortsjestva* [Edvard Grieg. Liv og verk]. Moskva: Statens musikkforlag.

Asbjørn Ø. Eriksen